L'IEO-06 A 50 ANS

Alora l'i siam.

Si retrovam ancuei per festejar aquest anniversari, e siam urós de recampar d'amigas, d'amics de la cultura occitana… de niçards, de provençaus, d'alpins, e d'amics venguts de mai luenh encara... venguts dau levant coma dau ponent, d'en valadas coma dau país grassenc. Siam urós de recampar lu nòstres sòcis de l'IEO-06 d'aquí e d'aià, mas finda d'amigas e d'amics que d'una maniera ò d'una autra, travalham de concert ensemb'elu.

De còr, vi vòli aremerciar d'aver respondut a la nòstra convidacion.

Se l'i es una tradicion de la nòstra cultura que si deu metre en avant premier, es l'acuelh e l'IEO-06 a da lo dire a la ciutat dont si trovan, ai comunas, au monde dei Aups-Maritimes, dau 06, de la Region nòstra de Provença Aups Còstat d'Azur, e en delà, e la nòstra associacion non manca a'n aquesta tradicion.

Vòli aremerciar la comuna de Niça per lo prèst d'aquest luec, li gents que n'ajudan sus plaça, dòna **Amel BACCOUCHE**, presidenta de la MJC Agora Nice-est, que n'en siam sòcis de sempre e dòna Alice **PERREIRA**, directritz, dòna **Saïda ASFOUR** e dòna **Faiza AYARI-GRAR**, responsablas de l'AnimaNice Bòn Viatge, Monsur **Mourad ABDI** e monsur **Fabrice CASTELLO**, per l'acuelh a l'AnimaNice, e lu tecnicians de la Boita Negra, *Black Box*, dòna **Christelle GÉRARD**, monsur **Cédric TURCO**, monsur **Romain MASSE**, monsur **Christophe BOURDEAU**, monsur **Berni BLANCHET.**

Aremercii finda lu elegits e li personalitats que respondèron a la convidacion de l'IEO-06 e que son ancuei aquí mé nautres,

Dòna **Muriela VITETTI**, conselhera municipala de la comuna de Niça, delegada ai tradicions niçardi e a la coina niçarda, ajoncha au cònsol de Niça monsur **Eric CIOTTI**, que lo rapresenta.

e finda aquelu que non posquèron èstre presents e nen demandèron excusa en particular monsur **Ladislas POLSKI,** cònsol de **La Ternitat**, vice president de la Metropole Nice Còsta d'Azur.

Sabètz que de lònga travalham en partenariat, premier perqué avèm besonh d'ajuda per lu luecs d'activitas, per provar d'aver e de gardar de possibilitas de finançar li nòstri accions e per aquò una subvencion de fonccionament es sempre benvenguda, mas sobretot perqué sabèm que devèm recampar li energias per èstre mediators, passaires de la cultura, au travers d'accions endraiadi dins li sieu comunas, li sieu collectivitats, emb'ai elegits, ensems.

Ne'n vequí, en exemple, tres :

la difusion de jornals que fan una plaça a la lenga : a **Coarasa** lo mesadier **Sota Ferion**, a **Pelhon** la revista municipala **Le Petit Peillonnais**, a **Grassa** lo jornal municipal **Kiosque,** a **Liéusola** la revista municipala **l'Isolien** ;

un projèct de sinhalisacion bilingüa (**en Bergier**) ;

la capitada de la dictada occitana (**Niça**).

Vòli finda mercejar lu rapresentants de la nòstra associacion federala de l'IEO, que non si posquèron desplaçar. Tra autres lo president de l'IEO de la Region Occcitània Pirenèus Miejaterranèa **ERIC FRAJ** :

« Bonjorn a totas e totes, l'IEO-OPM vos desira un bon anniversari e vos felicita per tot çò que fatz e que continuatz de far. Poirem pas èsser a la jornada del 14 de novembre mas sèm segur-a-s qu'i vendràn monde e que serà una capitada. Bona manifestacion doncas e longa vida a l'IEO 06 ! Ben amistosament. »

e lo president de l'IEO-15 (Cantal) **PATRIC ALET** :

« E mercès plan per aquèl convit. En plen dins lo festenal de contes "Las Rapatonadas", poirèm pas esser amb vosautres per aquèla festa, mes pensarèm plan a tota lo rota qu'avètz facha e a çò que nos demòra a far, totes tal que sèm. Mercès plan de nos desencusar. Al plaser e tenetz vos fièrs. »

Per cen qu'es d'ai nòstres amics e amigas de la region Provença Aups Còstat d'Azur, e dau president de la seccion Regionala de l'IEO PROVENÇA (CREO), **Miquèu ARNAUD**, son ancuei recampats a Aigaliera per lo seizen colòqui de l'Associacion dei Ensenhaires de Lenga d'Òc (l'AELOC) dont justament fan fauta lu rapresentants de l'IEO-06 que tengueriam que siguesson aquí...

Coma lo faguèriam en lo 2016 per lu 40 ans, vesin d'aquí, a l'Espaci Laure Ecard, festejar l'anniversari de l'IEO-06, es metre en perspectiva aquesta istòria facha de partenariats.

Es ren oblidar dau travalh d'edicion, de publicacion, d'ajuda a la creacion despí d'annadas, e qu'avèm amplificat despí lo 2012 mé la sortida de **17 libres**, embé **1** en camin que sortirà dins gaire, **3** prevists per l'annada 2027, e encara **7** en projèct.

Es pensar ai nòtres premiers sòcis de l'IEO-06, e arremercii Jaume Pietri que mi mandèt un document tirat dau suplement estiu 82 de la revista « Occitans », dont trovam dins lo bureu lu noms de **Patric GODON, Simòna BRETON, JJ. CASSAR, Elèna GIBELIN, Robert ROURRET, B TETE, Marcel MEAUFRONT, JC. POTEUR, Marie-Louise GOURDON**, e segur de **Jòrgi GIBELIN**, lo sieu premier president... N'aprofiti per vi legir quauqu mòts de Pèire Gibelin, son enfant, sòci de l'IEO-06 que non podia venir ancuei e que mi demandèt de lo desencusar : *Tout d'abord, je vous prie de bien vouloir m'excuser de ne pas être avec vous pour cet anniversaire et je le regrette beaucoup. J'ai donc proposé de faire un petit mot pour cette occasion.*

Mon père, Georges Gibelin, à participé à la création de l'IEO-06 de manière très active. C'était un projet qui lui tenait à cœur et il s'y est beaucoup investi. Il a toujours été un fervent partisan de la défense de la langue occitane (provençal, niçois, catalan et autres). Au lycée de Digne déjà il écrivait des poèmes en provençal. Par la suite il a fait parti du Félibrige qu'il a quitté pour des raisons idéologiques et de graphie.
Pendant sa vie professionnelle (enseignant à l'école primaire de Saint Claude à Grasse principalement), il associait la défense de la langue avec combat politique et développement économique de la région, en s'opposant au sur-développement du tourisme avec la crainte (justifiée hélas surtout à Nice) que la culture locale soit du folklore pour touristes et souvent aux mains des conservateurs voire plus extrémistes. Il aimait voyager en Catalogne parce qu'il pouvait échanger avec les habitants !
C'est à la retraite qu'il s'est totalement investi dans la défense de la langue occitane.
Il a fait de nombreux colloques à Grasse sur l'Occitanie, son histoire, en particulier sur le poète Grassois Belaud de la Belaudière, des émissions de radio sur l'histoire de la Provence, en particulier sur Boniface VI de Castellane poète troubadour à la cour de Frédéric II en Sicile, des émissions sur la chaîne de télévision locale (FR3) pour la découverte du pays Grassois, la publication d'un guide « touristique »de la région grassoise ainsi qu'un livre sur les noms de famille provençaux.
Il a été président de la MJC de Grasse. Il y a développé des cours d'occitan. Il a encouragé la présence du CREO dans la région. Il a tenu régulièrement le stand occitan au festival de Mouans-Sartoux. Enfin il a travaillé régulièrement avec Robert Lafont le fondateur de l'IEO.
Au total mon père était un régionaliste convaincu avec une intime conviction que l'avenir de la France ne pouvait passer que par une république fédérale avec développement du bilinguisme (occitan avec graphie occitane/français) et sur le plan local le développement de la langue et de la culture dans une dynamique progressiste.

Es finda regraciar lu mieus predecessors a la presidença de l'associacion, lo paure **Jòrgi GIBELIN**, de la sieu creacion en lo 1976 fins au 1986, monsur **Gilbe COMBE** dau 86 au 91, lo paure **Andrieu SÀISSI** dau 91 au 94, monsur **Jaume PIETRI** dau 94 au 2002, monsur **Joan-Pèire BAQUIÉ** dau 2002 au 2014, monsur **Maurici CASCIANI** dau 2021 au 2023, que son toi aquí dapé de ieu, 'mé nautres. Es onorar lu trobadors dau jorn d'ancuei que faguèron descurbir una lenga rica e poetica, lo paure **Alan PELHON**, sòci de l'IEO-06 despí lo principi, lo paure **MAURÍS** que metèt en música e cantèt tant de tèxtes que gardam en memòria, lu trobadors de la revicolada dei annadas 70 a la seguida de **Joan-Luc SAUVAIGO, Patric VAILLANT** e tant d'autres, pensi au paure **Crestian BEZET**, **Gigi de Niça**, … e finda toti aqueli e toi aquelu que donèron de temps, que s'investissèron per la transmission de la lenga e de la cultura.

Es tanben remembrar ai mai de mile sòcis de l'IEO-06 e de li associacions afrairadi que son elu que son l'associacion, que son elu lu ambassadors de la lenga, son elu que si fòrman per au sieu torn difusir, son elu que bastisson l'IEO-06 de deman.

Qu'aquò es la tòca grana de l'IEO.

Transmetre.
Transmetre la cultura, la lenga. De lònga. Sensa repaus.

Transmetre li valors que, despí que Berta filava, coma si ditz, pòrtan d'ideas de fraternitat porjudi au monde.

Toi aquelu que menan d'accions, lu mercejam.

Non pòdi faire la tiera tota, mas son numerós :

aquelu que donan de cors de lenga,

aquelu que menan d'activitats per la promocion de la lenga : jornadas d'escambis e de descuberta dau país, recampament de monde per durbir de camins de la lenga d'òc,

aquelu que menèron e que menan d'ataliers de tota mena, teatre, comèdia, dançaș tradicionali populari, cant, coïna, escòla dei campanas,

aquelu que s'entrigan de la biblioteca, de la libraria, dei conferenças, dau site que publiquèt **mai de 5000 articles** que si pòdon legir en rega, dei tres pàginas Facebook que recampan **3600 amics**, de l'Instagram,

aquelu que s'ocupan dau travalh d'edicion,

aquelu que gerisson la crònica Ribon-Ribanha que, despí 18 ans, prepaua un tèxte en lenga inedich da legir en rega cada dimècres que son de léser mas finda de ressòrgas per emparar la lenga, **810 tèxtes** au jorn d'ancuei,

quelu qu'alestisson despí detz ans une pàgina « *premiers pas en niçois* » pour la revue **VIE VILLAGES**, jornal a jaba mes à disposicion de 12 000 personas de 28 comunas dau canton de Toreta-Levens ; **115 articles** publicats au jorn d'ancuei ;

aquelu que son responsables dei partenariats que menam embé tot un fum de partenaris :

> li associacions afrairadi que son sòcias de l'IEO-06 : la **Societat d'Art e d'Istòria dau Mentonasc** (SAHM) en lo **país mentonasc**, e saludi **Joan-Louvis ASPLANATO**, qu'es aquí 'mé nautres e que rapresenta lo sieu president, lo nòstre amic **Joan-Louvis CASERIO**, majorau dau felibrige, l'associacion **Sota Òrme**, de **Gòrb**, e saludi la sieu presidenta **Arleta PASTOR,** li associacions **Li Luernas** e **Un giro 'mé lu vièlhs**, de **Coarasa,** l'associacion **Meyli Meylo** a **Sant Valier dau Tèlh**,

l'associacion **La Compagnie Vocale** de **Cabris,** l'associacion **Cantar lo País a l'escòla** au **Tignet**.

> pi mantuni associacions**, l'Associacion dei Professors de Lenga Regionala, la Federacion dei Associacions dau Comtat de Niça, Nissart Per Tougiou, qu'organisam emb'eli la dictada occitana a Niça, lo Teatre nissart Francis Gag, lo teatre Rodou nissart, Nice la belle**, que sostenèm la sieu creacion d'espectacles vivents, **Niça ti vòli ben**, **Solidarsport**, ***Club Athlé Peillon***, ***Le Cadran solaire*** a **Coarasa**, l'**Associacion des amis du vieux village** de **Saint-Laurent-du-Var,** Associacion **Les Mots à la bouche** de **Còntes**, La ***Commune libre du Safranier*** a **Antíbol**, que difuson la lenga au travers de li sieu publicacions e de li sieu activitats e que participan au **FESTI'NOV** e/ò que nen fan de demandas per li nòstri competenças en lenga,

> e mai luenh dins la region l'**Espaci Occitan** a **Gap**, **lo Forum d'Òc** qu'es l'interlocutor de refernça e que n'es sòcia, n'en siam urós, la comuna de Niça despí 8 ans… ;

> li institucions, lo **Rectorat**, que participam au Consèu Academic de li Lengas Regionali, l'**Inspeccion Academica desi Aups maritimes**, lo **Pargue Naturau Regionau dei Preaups d'Azur**, la **MJC Agora Nice-Est, Animanice Bon Voyage**, **Nice Association**, **Associacion de desfolopament dau País dei Palhons**, la **Comunautat de comunas dau País dei Palhons**, sensa comptar lo **Consèu Despartamentau**, li **comunas,** sobretot aqueli que nen prestèron de salas **Cantaron, Coarasa, La Còla de Lop, Còntes, L'Escarea, Grassa, Niça, Pelha, Pelhon, En Bergier, Sant Valier dau Tèlh, La Ternitat,** e mencion especiala per aqueli que nen porgèron de subvencions**, Coarasa, Grassa e Niça**.

> lu partenaris per la difusion

libraria **Rontagni**, libraria **Jean Jaurès**, libraria **Masséna, Fac copies estampaire**…

Aí, dau bòn, son numerós aqueli e aquelu que, dins l'associacion, son engajats per menar toti aqueli accions... e pura, siam jamai pron !... Convidam lo monde a nen venir rajónher e apondre de fòrça !

Non es de bada que l'IEO siguèt reconoissuda coma **Associacion d'Educacion Populara**, una associacion duberta, una associacion dins la ciutat en mantuns luecs, una associacion que refuda tota discriminacion.

Lu temps que vivèm nen fan veire la necessitat imperioa dau nòstre dever d'educacion. Cen que nen donerà esper dins l'avenir senon ajudar cadun a s'espandir e a trovar la sieu plaça dins la societat ? Lo dever d'emparar ai joves lo respèct, la tolerança, lo sens dau partir, de l'acuelh, lo dever d'ajudar, a cada atge de la vida, a si formar, a bastir la sieu cultura, lo dever de travalhar a l'amistat tra li generacions, tra lu vesins, tra lu pòbles, lo fèm nòstre.

L'IEO-06 obreja aquí au nòstre per enriquir lo nòstre bèu país de França, per faire viure la nòstra democracia, la nòstra república dins lo respèct de toti li culturas.

Siam engajats, aquò si saup, per anar de l'avant. Per aquò faire, l'IEO-06 pòrta li sieu fòrças :

> per lo desfolopament de la presença de la lenga dins l'ensenhament public ;

> per lo desfolopament de la lenga dins l'espaci de la vida e dins la creacion, tra lo sieu travalh d'edicion numerica coma papier.

> per lo desfolopament dei accions de promocion de la lenga pròche dau public, parlerai per exemple de la dictada occitana organizada a Niça da la comuna en seguida de l'engatjament fòrt d'una chorma d'associacions que capisson l'importança de travalhar de concert, sostenguda dau Rectorat. Despí la mieu iniciativa que rescontrèt lo judici que quauqui personas de bòna volontat, aquesta dictada conviviala recampa **150 personas e mai** cad'an, au licèu Massena e, davant dau sieu succès, au Centre Universitari Miegterranenc (CUM) sus la Prom'. Apontament es ja da marcar lo 30 de genoier dau 2027 per participar an aquesta grana fèsta de la lenga.

E ben segur que, tra lu partenariats multiples que mena l'IEO-06, es un messatge de respèct, de tolerança, de convivença e de fraternitat que travessa la vida culturala.

'Sto matin siam au nòstre, aquí a Niça, mas quora dii aquí vòli citar cada luec dau despartament dont siam presents, siam aquí enraiçats en la nòstra cultura, mas non siam embarrats dins la nòstra cultura.

Li nòstri raïç non n'estacan, en ren. Li nòstri raïç son lu ligams que teissèm, jorn après jorn, embé la nòstra istòria pi embé li gents que rescontram, li nòstres raïç son viventi, li nòstres raïç nos desliuran, li nòstres raïç desliuran lu còrs e lu esperits que, rics de la sieu cultura, se viran devers lo monde.

L'occitània es la nòstra cultura, lo nòstre espaci lingüistic, ren un càrcer, ren un caua que denegam ai autres, ren un monde claus.

Es lo messatge que fèm passar finda au monde politic que son partenaris de l'IEO-06, ai comunas e ai collectivitats que travalham ense'mb'elu per faire viure la lenga e la cultura.

Ensinda, avèm participat au Comitat per la Lenga mes en plaça per lo servici Lenga Cultura Patrimòni menat da Stan Palomba que nen convidèt coma rapresentant de l'IEO-06, ieu e Anna-Maria Sgaravizzi, a d'acamps sus la politica linguistica que porria èstre menada da la comuna de Niça (formacion dei emplegats e dei elegits, educacion bilingä despí la prima enfança, ajudas a la creacion artistica en lenga, establiment d'una Maion de la lenga per li associacions e lo public...)

Ensinda, avèm participat a la conferença permanenta dei Arts e de la Cultura mesa en plaça per lo president dau Consèu Regionau que mi convidèt coma rapresentant de l'IEO-06 a d'acamps sus la politica rapòrt a l'identitat regionala.

Es una reconoissença de la nòstra cultura comuna, de Ròia a Ròse, dei Aups a la Mar nòstra (per cen que nen tòca, mas sabèm ben qu'es mai largament « Dis Aup i Pirenèu, e la man dins la man », coma l'escrivèt Mistral). Es finda una reconoissença de l'IEO coma partenari que fa besonh e segur porterem la nòstra votz e li nòstri ideas dins toti li estructuras que vòlon desfolopar la lenga.

S'es parlat d'identitat regionala.

Sabètz qu'aquesta paraula d'identitat de còup que l'i a es afumada, fosca : perqué soventi fes es recuperada per de maufachendas, emplegada coma argument per sostenir la violença.

Per aquò desiri n' en dire doi mòts pour clarificar lo nòstre sentiment ; per faire cort :

Premier que pòrta una connotacion d'embarrament, de gelat per sempre, de possession. Ieu aimi ben parlar de realitat culturala, que mòstra la riquessa, lo moviment, l'actualitat, la dubertura, la vida de la cultura, de la lenga, dau patrimòni.

Second, vòli portar l'idea que l'identitat nòstra es bastida, es a si bastir, si bastisse cada jorn dins lo rescòntre embé lu autres. Es doncas una riquessa creissenta, boleganta, viventa, que volèm

enriquir mai de lònga.

En seguida de la mesa en avant d'aquesti valors, la nòstra associacion refuda tot projèct identitari coma d'unu lo meton en vista, non es engajada per devesir lo monde, en ren. Au contrari, portam de projècts de dubertura, d'escambis tra li culturas, de fraternitat. Doncas la nòstra vision de l'identitat non si pòu embarrar dins quauqua sigue fortalessa, nimai reducha a brandir quauqua sigue bandiera.
L'identitat nòstra si partisse. L'identitat nòstra es en camin. Es lo nòstre camin en vista d'una França generoa e respectoa de toti li culturas.

Parlavi adé, au principi, de la tradicion de l'acuelh. Fa partida de li nòstri paraulas, mas li tradicions son ren se non son engajadi dins lo nòstre viure, se non li fèm una plaça novela cada jorn, se non siam a téisser la tradicion a venir dai nòstres escambis. La tradicion es dins la creacion, dins l'inventivitat, dins l'imaginacion dau monde de deman. La tradicion, coma la lenga que la pòrta au bèu mitan de lanòstra cultura, siam vautres que la fètz ancuei e deman.

Travalham emb'ai nòstres partenaris dau barri, dei comunas, de la region, lu IEO vesins, lo CREO, per portar aquest projèct d'educacion permanenta, e la nòstra vision de l'identitat virada devers lo monde.

La nòstra cultura es aquesta d'Occitània, dau nòstre espaci lingüistic e culturau.
Sabètz que quora si metèron en plaça li noveli regions alargadi, a grand perilh per nautres Provençaus e Niçards, siguèt atribuït a una entitat administrativa, un nom milenari. Una region s'empadronissèt dau bèu nom d'*Occitanie*. Marrida limonada, que pòu faire creire que si trovam, nautres que siam pas d'aquesta region administrativa, fòra de la nòstra cultura occitana.
Uroament, la nòstra cultura non es embarrada dins de confins administatius, n'es ver, e farem conóisser la cultura occitana e li sieu singularitats e riquessas dau nòstre a la França, que la region administrativa Occitanie n'es qu'una partida.

En mai dau nòstre travalh de terren dins lu nòstres ataliers, pòrtam de demandas, que prepauam ai elegits de sostenir per melhorar la vida de la lenga :

Demandam mai la ratificacion de la carta europenca dei lengas minorizadi, que lo Senat refudèt de discutir.

Demandam mai una lei per aparar la nòstra lenga amenaçada de desparéisser, coma lo ditz l'Unesco.

Demandam mai de cors de lenga dins l'ensenhament public. Demandam que sigue aplicada la lei MOLAC dau 21 de mai dau 2021, qu'es ecrich dins lo sieu article 7 : **la langue régionale est une matière enseignée dans le cadre de l'horaire normal des écoles maternelles et élémentaires, des collèges et des lycées sur tout ou partie des territoires concernés, dans le but de proposer l'enseignement de la langue régionale à TOUS les élèves.** Non laisserem calar, a respèct dai nòstres reires que nen laissèron aquesta riquessa coma a respèct dai nòstres enfants que li volèm regalar una diversitat culturala, la mai rica que si pòsque.

La cultura es per toi. Despí sempre, la nòstra cultura frenisse au dedintre dei còrs dei gents dau poble e l'IEO-06 vòu, tra li sieu activitats, transmetre aquesta jòia de viure e de créisser liure de si

bastir, cadun au sieu, dins la riquessa de la cultura sieua, dins lo respect de la lenga sieua, patrimòni de la França, segon la Constitucion.

Siam urós de recampar la diversitat dau monde per si ralegrar de conóisser mai ben li cançons, li dançàs, la bòna coïna dau país, li bèlis pàginas de la nòstra leteratura tant rica, de charrar, de si rire ensems, de despartir la nòstre cultura embé aquelu que non la conóisson, que sigon d'aquí ò d'aià, e de si donar la man.

Siam urós d'anar de l'avant 'mé vos, fin que lu nòstres enfants sigon de trobadors dau monde a venir ; un monde que la diversitat rende bèu e frairau.

Gramací

Joan-Pèire Spies

President de l'IEO-06